

Sygn. akt I ACa 297/12

Sygn. akt I ACa 297/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Sławomir Czopiński

Sędzia SA Romana Górecka (spr.)

Sędzia SA Lidia Sularzycka

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. P.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez C. W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 4 listopada 2011 r.

sygn. akt XXIV C 437/10

1. **oddala apelację;**

2. **odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu w drugiej instancji.**

Sygn. akt I ACa 297/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo R. P. przeciwko Skarbowi Państwa -C. W. o zasądzenie kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych powoda: godności, prawa do intymności i prywatności, poprzez poniżające traktowanie w zakładach karnych, w których był osadzony: w celach niespełniających wymogów zapewnienia powierzchni 3 m⁽²⁾ na osobę oraz przy braku oddzielenia urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia przeznaczonej do spania, odpoczynku i spożywania posiłków.

Odstąpił od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Żądanie pozwu powód wywodził z pobytu w zakładach karnych w latach 1987 – 2000.

Skarb Państwa wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń i rozważań:

R. P. od 1 października 1987 r. do 8 marca 2000 r. wielokrotnie przebywał w jednostkach penitencjarnych na terenie kraju. Czasowo, przebywał w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiła mniej niż 3 m². W zakładach karnych powód ukończył szkoły: podstawową i zasadniczą szkołę zawodową, zdobył zawód krawca jak również pracował. W związku z samookaleczeniami i innymi schorzeniami kilkakrotnie był hospitalizowany i leczony.

Aktualnie powód odbywa karę pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo uwzględniając zarzut przedawnienia roszczenia.

Wskazał, że pozew został wniesiony 12 kwietnia 2010 r. w trybie art. 165 § 3 k.p.c. poprzez oddanie przesyłki administracji zakładu karnego. Podniósł, że chwilą określającą początek trzyletniego biegu przedawnienia jest moment „dowiedzenia się o szkodzie” i „osobie obowiązanej do jej naprawienia”, a nie o zakresie szkody czy trwałości jej następstw, dlatego uznaje się, że jest to moment, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody i ma świadomość doznanej szkody. W związku z faktem, że powód dochodzi roszczeń w związanych z jego pobytem w jednostkach penitencjarnych w okresie do 2000 r. roszczenie należy oddalić w całości.

Ponadto uznał, Sąd I instancji, że powództwo podlegałoby oddaleniu także

w oparciu o merytoryczną ocenę żądania. Wprawdzie prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie, jednakże powództwo mogłoby być uwzględnione tylko po udowodnieniu przez powoda faktu naruszenia jego dobra osobistego (art. 6 k.c.), wykazaniu, że w rzeczywistości warunki jego osadzenia były takie jak opisane w pozwie.

W ocenie sądu powód, pomimo stosownego pouczenia skierowanego do niego podczas rozprawy, nie wywiązał się z obowiązku wykazania, że w trakcie osadzenia w jednostkach penitencjarnych (w okresie objętym pozwem) doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Za niewystarczające uznał zeznania powoda.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Wyrok powód zaskarżył w całości, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie powództwa.

Powód nie skonkretyzował zarzutów apelacji. W uzasadnieniu apelacji ponownie wskazał na zdarzenia, które jego zdaniem świadczą o naruszeniu jego dóbr osobistych. Podniósł, że nie mógł wskazać adresów świadków, gdyż nie zna ich miejsca pobytu.

Pozwany wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń stanu faktycznego, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za swoje. Słuszne jest także stanowisko Sądu I instancji co do niezasadności powództwa o zadośćuczynienie, aczkolwiek nie z wszystkimi argumentami prawnymi Sąd Apelacyjny się zgadza.

Zastosowanie w sprawie ma art. 442 § 1 k.c., który obowiązywał do dnia 10 sierpnia 2007 r., nie zaś art. 442¹ § 1 k.c. jak wskazał to Sąd Okręgowy. Przepis ten wszedł w życie dnia 10 sierpnia 2007 r., gdy tymczasem czyn niedozwolony, jak i termin przedawnienia rozpoczął i ukończył bieg w czasie obowiązywania art. 442 k.c., mającego w sprawie zastosowanie. Zgodnie z art. 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U.07.80.538) art. 442¹ § 1 k.c.. stosuje się do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych. W związku z tym, że roszczenie było w dniu wejścia w życie przepisu przedawnione zastosowanie ma art. 442 § 1 k.c. w związku z tym, że zarówno art. 442 § 1 k.c. jak i obecny art. 442¹ § 1 k.c. ustanawiają taki sam termin przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym – trzy lata od dnia kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia nie jest to uchybienie istotne.

W okolicznościach sprawy powód uzyskiwał wiedzę o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia każdego dnia: znał osobę odpowiedzialną za warunki w zakładach penitencjarnych (Skarb Państwa), miał też świadomość odczuwanej krzywdy. Termin określony w art. 442 k.c., ma zastosowanie do wszelkich roszczeń z czynu niedozwolonego: o naprawienie szkody materialnej, jak też o zadośćuczynienie za doznaną szkodę niematerialną (krzywdę). Powód mógł dochodzić stosownych roszczeń we właściwym czasie, zarówno podczas pobytów w zakładach karnych, jak i przebywając na wolności.

Skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia zwalnia Sąd Apelacyjny od konieczności odniesienia się do zarzutów apelacji kwestionujących prawidłowość ustalenia przez Sąd Okręgowy, iż powód nie udowodnił naruszenia przez pozwanego jego dóbr osobistych. Zauważyć należy jedynie, iż na rozprawie 21 października 2011 r. (k.167) powód cofnął wnioski dowodowe, już z tej przyczyny apelacja w tej części jest niezasadna.

Dlatego też Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku. Orzeczenie o kosztach procesu znajduje podstawę w art. 102 k.p.c. ze względu na trudną sytuację majątkową powoda.